

© 2016 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © nuvolanevicata/Shutterstock.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1,
et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

OPREA, MARIUS

Turma păstorului mut / Marius Oprea. – Iași: Polirom, 2016

ISBN print: 978-973-46-4969-3

ISBN ePub: 978-973-46-6484-9

ISBN PDF: 978-973-46-6485-6

821.135.1-31

Printed in ROMANIA

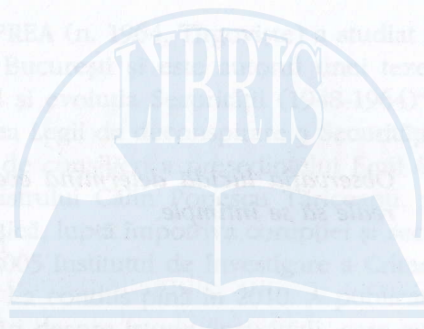
Marius OPREA

Fiction-Ltd

Turma păstorului mut

roman

POLIROM
2016

Joi, 28 aprilie 2016

Privesc pe geam, printre zăbrelele pătrate, în grădina din latura de sud; acolo se află, sub tufele de grozamă și iarba înaltă, crescută în voie, urmele fundației unei clădiri mari, patrulete; o fi fost o secție de odinioară a Spitalului Socola. Se află mai jos, pe coama dealului, la vreo două sute de metri de Casa Creangă, acum în ruină, dar încă în picioare. Ca pacient privilegiat (mă știe lumea de la televizor, iar Nico, doctorița de pe secție, a fost colegă de cameră cu fosta mea soție) am voie să fumez. Două vrăbii își flutură repede aripile, ca niște colibri supradimensionați, la rasul ierbii, înălțându-se una după alta la câteva palme deasupra, cu capul și ochii ațintiți în jos și corpul înălțat aproape de verticală. Baletul lor pudic nu este întrerupt nici măcar de o adiere de vânt. Este joi. Joia patimilor din totdeauna ale bolnavilor de aici, aflată însă astăzi înainte de Vinerea Mare a Patimilor Mîntuitorului și de Înviere. Am vorbit de dimineață cu Cristina, a cumpărat 25 de franzele să ducă la biserică. *Așa de multe!* m-am mirat. *Păi, anafura, Sfintele Paști cum crezi că se fac?* îmi spune – și îmi vine în minte lumea cuviincios îngheșuită să ia cît mai multe din cubulețele sfințite, în pungi de plastic, după Înviere – ca și cum acestea ar asigura un tratament de lungă durată împotriva răului din trup și din lume. *Așa e, încuviințez.* Gîndul mi se întoarce la vrăbii. Îmi imaginez viitorul cuib sub vreo streășină – poate chiar la Casa Creangă – și puii micuți, cît o

monedă de zece bani și la fel de neînsemnați, care vor dănuți, cu puțin noroc, cu perechea lor deasupra aceleiași grădini sălbatice, la rasul ierbii și cu ochii în jos, ațintiți spre pământ, fără știința noastră, întâmplările de peste alți doi ani și alte cuiburi. Privesc spre ruinata Casă Creangă. Îmi vin în minte îndoielile lui legate de venirea la seminar, curmate de hotărîrea mamei: „*La Socola să mergem, dacă voim să ieșim dobă de carte!... Acolo-s profesorii cei mai învățați din lume, după cum aud eu*“. „*La Socola!*“, strigă dascălii cei mai tineri. „*Du-ceți-vă pe pustiu, dacă vă place! duce-v-ați învîrtindu-vă ca ciocîrlia!*“, strigă cei bătrîni. Și așa, aproape de Paști, ne-am răzlețit unii de alții, și la Socola a rămas să meargă cine-a vrea în toamna viitoare, anul 1855. „*Nu mă duc, mamă, nu mă duc la Socola, măcar să mă omori!*“, ziceam eu, plîngînd cu zece rînduri de lacrimi. „*Mai trăiesc ei oamenii și fără popie*.“ „*Degeaba te mai sclifosești, Ioane*“, răspunse mama cu nepăsare. „*La mine nu se trec acestea... Pare-mi-se că știi tu moarea mea... Să nu mă faci, ia aciuș, să iau culeșerul din ocnîță și să te dezmierd cît ești de mare!*“ Cele zece rînduri de lacrimi au curs demult și degeaba. Acum, în acești zori ai unei alte zile, soarele bate oblic peste acoperișurile caselor și se mai păstrează ceva din răcoarea (*pură* îi spun și nu mă rușinez) a răsăritului. Mă duc să fac un duș; să-i cer lui nea Ionică să-mi deschidă. Apa e fierbinte. Îmi aduc aminte amuzat de seara de ieri: Costache, infirmierul de seară, l-a luat pe Moșu să-l spele și să-l bărbierească, pregătindu-l și pe el de sărbătoarea Sfințelor Paști. *Aoleo, Maica Domnului*, se văita întruna Moșu, sub duș – iar vaietele au ieșit acute printre gingiile lui goale, de ziceai că e tranșat pe viu –, cînd Costache i-a dat jos cu migală țepii tari ai unei bărbi bătrîne. Vaietele lui s-au întetit sub usturimea aftershave-ului și

fără îndoială că, dacă Maica Domnului nu e plecată cu treabă – și n-are cum să fie –, sigur îl aude. Așa s-a întîmplat și în cinci minute l-am văzut toți pe Moșu, cu o bască pe cap și un tricou cu Taz, diavolul tasma-nian, tras peste pijama, deschizînd ca de obicei ușa după ușa la toate saloanele, căutînd ieșirea spre Tanacu. Moșu e trecut de 80 de ani. Are aproape doi ani de cînd e aici. Într-o seară, în toamna anului dinaintea celui care a trecut, doi oameni, soț și soție, au bătut la poarta casei sale din Tanacu să cumpere vin pentru nunta feciorului lor. Veneau, vezi Doamne, tocmai de la Oituz. Le-a plăcut vinul, au spus că îl iau aproape tot – 500 de litri –, iar prețul a rămas așa cum s-au tîrguit. Au dat un avans, după care, seara curgînd spre noapte odată cu vinul și mai vechi, dintr-un alt an mai bun, cu care moșul se fălea arareori, drămuindu-l pentru fiică-sa și nepoți, cei doi au rămas să doarmă la bătrîni, în camera bună. Moșu s-a trezit abia a doua zi, seara, lîngă bătrîna în care mai mișcau doar ochii. Mîna și piciorul sîng nu îl mai ascultau, dar s-a tîrît pînă în ușa, strigînd din toți răunchii spre vecini, cu gura pe care și-o descleștase cu degetele de la dreapta. Apoi a leșinat. L-au găsit abia în zori, prăvălit cu capul în față pe prispă, cu mîna în gură, pentru că strigătul răsunase tare doar în capul lui – așa cum se întîmplă cîteodată în visele urîte în care strigi, știind că ești în vis, și vrei să găsești scăparea în lume. A venit salvarea, poliția... Bătrîna a murit după două săptămîni, în urma atacului cerebral sever cauzat de doza mare de Diazepam din vin. Moșu, internat la Socola, cu o concentrație însemnată de alcool și barbiturice în sînge, a suferit un atac cerebral minor, dar care a declanșat, mai repede decît era cazul, o demență senilă. Nu-și mai aduce aminte lucrurile mărunte, cum ar fi că a

mîncat. Din plictiseală, am cronometrat alaltăieri cît a trecut de la prînz pînă cînd a uitat nu *ce*, dar chiar că a băgat ceva în gură – puțin mai mult de jumătate de oră. O recunoaște pe fată (de-acum și ea bătrînă) cînd vine rar pe la el. Într-una din vizite, acum vreun an, i-a spus moșului, cînd a întrebato, că nevastă-sa, adică mama ei, a murit după ce i-au prădat hoții, dar s-a oprit – să nu facă din nou Moșu accident cerebral, auzind de cei 9.000 de lei, toată averea lor, jefuită în seara în care au luat arvuna pentru vin. A oftato adînc, cu ochii în pămînt, s-a jeluio ca de obicei, *of, Maica Domnului*, după care a întrebato-o dacă au făcut ăia nuntă la Oituz. *Opt sute*, îi repetase și ieri femeii, venită să îl vadă în Joia Paștelui, *opt sute ari să-mi deie după nuntă*, spunea atunci cînd se întrerupea din vaietele cu *of, Maica Domnului*, pentru că îi puneau picături în ochi; stătea nemișcat, cum a stat și la bărbierit, dar țipa iar cît putea, de fapt era un vaiet stins, însă pătrunzător, sfîșietor. Chiar înspăimîntător. Ridică ochii săi albaștri, iscoditori și blînzi la ea, așa cum stătea pe pat, iar fata, aplecată de spate deasupra lui, îl ținea de mîna mare și vînată, nevindecată încă (Roxana îl mușcase acum o săptămînă și, cînd i-a făcut duș, Costache i-a scos bandajul). *Of, Maica Domnului. Cînd mă iai la Tanacu? Da' nevasta uni e? Nu vini să mă ieie ea?* M-am îndepărtat de marginea ușii, mergînd cu spatele; de parcă fusesem martor la ceva ce nu trebuia să vad. Ar fi trebuit să merg cu spatele pînă la capătul lumii.

Apa curgea caldușă; mă dezbrăcasem, punîndu-mi pijamaua sus, pe cadrul ușii, și așteptam, cercetînd din cînd în cînd dușul; șuvoiul uda scăunelul tapițat cu mușama maro, tip CFR, pe care îl spălase Costache pe Moșu, care acum se tîrșia pe coridor cu papucii lui de plajă, din plastic bleumarin, măsura 46 pe piciorul 43.

Ăștia mai mari au fost mai ieftini, că de-acu' nu mai crește picioru' și brebenelu', rîsesse el după duș, cînd l-am întrebato de ce are papucii așa de mari. *A intrat moartea-n el*, adăugase apoi serios, printre gingii, privindu-mă cu ochii lui albaștri, sidefați de la pastile. Acum însă mergea precedînd un șir de vreo șase-șapte pîrturi, într-o cadență descrescătoare ca volum, aliniato cu pașii. Semn că o făcea vădit înadins și din plictiseală. Oricum, eram plini cu toții de fasole, varză și cartofi, ca în Săptămîna Mare și mai toate săptămînile. De ieri li se adăugase un fel de mîncare special, un soi de tocăniță de ceapă fiartă cu rîntaș, care urma unei supe de mazăre și cartofi, din care ceapa fusese scoasă, pasată și i se adăugaseră ulei din plin și ceva paste. Simțeam și eu că tocănița brevetată de bucătăresele de la Socola și recepționată în cîntec de fanfară de salonul de inventică al stomacurilor noastre acționa de-acum ca un detonator. *Moșule, nu te mai băși pe hol! Da' unde te trezești?* țipă ascuțit Elvira, asistenta de serviciu, o brunetă pînă-n 40 de ani, plinuță și încă atrăgătoare, cu un tatuaj pe piciorul stîng, al cărui model complicat începea de pe laba piciorului, atît cît se vedea între marginea pantalonului și papucul alb. *Da' unde te trezești?* repetă Elvira mai potolită. *La spi-talul de nebuni*, răspunse prompt moșul și mă bufni rîsul, de după ușa de la duș. *Of, brebenelu'*, se vaită încet – l-am auzit distinct, căci se rezema de ușa de la duș cu palma mușcată de Roxana –, după care strigă cît putu de tare către capătul coridorului: *Aici se poate, ca la nebuni*. Simțeam că o privește insistent pe Elvira, așa cum face el cînd nu se vaită, în timp ce îl auzeam scremîndu-se, fără folos, să mai tragă un pîrt demonstrativ. Am intrat sub șuvoiul de apă fierbinte și m-am spălat pe cap cu șamponul ieftin și apos, de un verde

chimic, care-mi plăcea pentru că îmi amintea de *Deval*, detergentul lichid universal cu care mă spălam pe cap în copilăria comunistă. Ciudat cum îmi amintesc de toate astea și-mi e dor de ele, cum mi-aș dori acum să mai simt gustul inconfundabil al salamului de vară de 64 sau al cîrnaților Popular de 19... Acum sînt cam aceleași prețuri și cam aceleași salarii, mi-a trecut prin minte cînd mă clăteam. Ce s-a schimbat? Sîntem liberi, da, și am încercat să trezesc frica difuză și frigul de pe vremuri, dar era greu sub șuvoiul de apă fierbinte. *Roxana țigana, au, mă mușcă!* strigă Moșu de dincolo de ușă, încercînd să o clinească pe Elvira din capătul coridorului. Oprisem apa și totul se auzea clar. *Roo...* începu asistenta, dar vocea incriminatei răsună pe nerăsuflăte, sonoră și totuși neclară, pentru că Roxana vorbește întotdeauna legînd cuvintele, iar pauzele de respirație se află deseori la mijlocul acestora: *Minte-sîntpebudămintemintemoșuminte...* se auzi pe coridorul lung, dinspre celălalt capăt al lui, din spatele ușii de la toaleta pentru femei. Eu mă aflam la mijloc. Am deschis ușa, după ce mi-am tras pe mine pantalonii și bluza de pijama pe care scria cu negru pe roșu *The best sportsman*, și l-am luat pe moș de lîngă Roxana, ieșită de la budă cu o privire ucigătoare îndreptată spre el. Încercam să domolesc apele care se învolburau între cei doi. *Hai, moșule, să vedem dacă vine autobuzul...* Asta era propoziția care îl calma. *Tu*, am întors capul către Roxana, șoptindu-i să nu audă Elvira: *Lasă-l, nu vezi că e nebun? Stai la locul tău și îți dau o țigară.* Se uită la mine, brusc fericită, și plusă: *și-un pliculeț de nes?...* I-am răspuns că nu mai am. *Stai să ies în oraș.* Am plecat și l-am luat pe moș cu mine, la geam, lăsînd-o pe Roxana în urmă, împăcată și bucuroasă. Priveam

împreună peste capetele frasinilor din grădina sălbăticită a spitalului. De astă dată, Urîtu și Prostu, cum îi poreclisem pe cei doi cîini bătrîni cu lațe năpîrlite, unul negru-cenușiu, cu o privire rea ațintită spre pămînt, și celălalt alb-murdar și privind într-o parte, în sus, pleaseră în expediție prin iarba încîlcită, sperînd vrăbiile. *Of, Maica Domnului*, oftă Moșu privind pervazul de lemn și mîngîindu-i muchia cu palma vineție. Mi-am aprins încă o țigară, deși nu simțeam nevoia să fumez, și mi s-a făcut cumva rușine gîndindu-mă la cîți sînt pe-acolo care ar ucide pentru o țigară. M-am gîndit să o strig pe Roxana, să-i dau chiștocul mai lung, dar ea era deja acolo, în spatele meu, ținînd o distanță de un braț între ea și Moșu, pe care-l țintuia cu privirea verde și ascuțită, scoțînd mîrîitul ei, un *mmmmîîhbbb* din gît, egal cu răsuflarea eliberată pe nas, exact ca al unui cîine care fie visează, fie se turează pentru a lătra. De astă dată nu era așa de enervată cum e de fiecare dată în preajma lui. *Dementu'*, cum îi spunea ea, continua să șteargă pervazul cu palma, dar schimbase mîna, arătînd demonstrativ Roxanei, cu brațul dus la spate, dosul palmei mușcate cu o săptămînă în urmă, bombîndu-și fundul spre ea, din ce în ce mai aplecat de șale, și privind alături de mine la cei doi cîini, cum apar și dispar în iarba înaltă. *Merg la Tanacu*, i-am zis în răspăr, enervat subit de cum o sîcîia pe schizofrenica cu accese de violență, dar m-a privit, fără expresie, cu ochii lui din nou apoși; ori nu mă auzise, ori se hotărîse să mă ignore. I-am lăsat locul Roxanei și i-am dat țigara promisă. O pufăia, îmbăloșînd-o, ca o locomotivă, fum după fum, fără să tragă pic în piept, cu ochii încrucișați deasupra vîrfului ei arzînd. Așa fuma ea. Cei doi ședeau la fereastra zăbreliată într-o ostilitate controlată de teamă, dar nu teama de celălalt, ci de